

Tlač a informácie

Súdny dvor Európskej únie
TLAČOVÉ KOMUNIKÉ č. 171/20
V Luxemburgu 17. decembra 2020

Návrhy generálneho advokáta vo veci C-824/18
A.B. a i.

Generálny advokát Tančev: Poľský zákon, ktorého cieľom je vylúčiť posúdenie uchádzačov na funkciu sudcov Najvyššieho súdu z možnosti súdneho preskúmania Štátnou súdnou radou, porušuje právo Únie

Článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ môže vnútroštátny súd uplatniť priamo na to, aby sa dotknuté vnútroštátne ustanovenia neuplatnili a aby sa vnútroštátny súd vyhlásil za príslušný rozhodnúť vo veciach, a to v rámci právnej úpravy, ktorá sa uplatňovala pred prijatím tohto zákona

V kontexte súdneho konania medzi uchádzačmi na funkciu sudcu A.B., C.D., E.F., G.H. a I.J. na jednej strane a Krajowa Rada Sądownictwa (Štátna súdna rada, Poľsko, ďalej len „KRS“) na druhej strane, v ktorom sa títo uchádzači odvolali proti rozhodnutiam, ktorými i) KRS rozhodla, že *nenavrhne* Prezidentovi Poľskej republiky (ďalej len „Prezident republiky“) ich vymenovanie do funkcie sudcov Sąd Najwyższy (Najvyšší súd, Poľsko), a zároveň ii) KRS navrhla Prezidentovi republiky vymenovať iných uchádzačov, predložil Naczelny Sąd Administracyjny (Najvyšší správny súd, Poľsko) Súdnemu dvoru návrh na začatie prejudiciálneho konania.

Poľský zákon z 26. apríla 2019¹ zmenil ustanovenie zákona o KRS, ktoré teraz znie takto: „V individuálnych konaniach týkajúcich sa vymenovania do funkcie sudcu Najvyššieho súdu nie je prípustný opravný prostriedok“. Ten istý zákon tiež stanovuje, že konania o odvolaniach proti rozhodnutiam [KRS] v individuálnych konaniach, ktoré sa týkajú vymenovania do funkcie sudcu Najvyššieho súdu a ktoré sa začali pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona a doposiaľ neboli ukončené, sa zo zákona zastavujú.

V návrhoch, ktoré dnes predniesol generálny advokát Evgeni Tančev, po prvé skúmal, či právo Únie bráni takému ustanoveniu, ktorým dochádza k zastaveniu vnútroštátnych konaní zo zákona, a to bez možnosti v týchto konaniach pokračovať alebo ich opätovne predložiť inému súdu, a či právo Únie bráni dôsledku, ktorý z takého vnútroštátneho ustanovenia môže vyplývať, teda vyslovenie nedostatku právomoci Súdného dvora vo veciach, v ktorých už bol podaný návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktoré stále prebieha.

Pripomenul, že základom súdneho systému Únie je konanie o návrhu na začatie prejudiciálneho konania upraveného v článku 267 ZFEÚ, ktoré má za cieľ – prostredníctvom nastoleného dialógu medzi Súdnym dvorom a súdmi členských štátov – zabezpečiť jednotný výklad práva Únie, čím umožňuje zabezpečiť jeho súdržnosť, plný účinok a autonómiu a nakoniec aj špecifický charakter práva vytvoreného Zmluvami. Z judikatúry Súdného dvora jasne vyplýva, že v súlade s týmto ustanovením musia mať vnútroštátne súdy možnosť slobodne rozhodnúť, či podajú návrh na začatie prejudiciálneho konania na Súdny dvor alebo nie.

Generálny advokát sa preto domnieval, že právo Únie bráni takému ustanoveniu vnútroštátneho práva, ktoré stanovilo, že také konania, akými sú konania na vnútroštátnom súde, sa zo zákona zastavujú, pričom zároveň vylučuje akékoľvek odovzdanie právomoci na posúdenie odvolaní inému vnútroštátnemu súdu alebo možnosť opätovne podať odvolania na iný vnútroštátny súd. Navyše takéto vnútroštátne ustanovenie v kontexte, keď vnútroštátny súd, ktorý bol pôvodne v týchto veciach príslušný, po úspešnom začatí konania

¹ Zákon z 26. apríla 2019, ktorým sa mení zákon o Štátnej súdnej rade a zákon o organizácii správnych súdov, nadobudol účinnosť 23. mája 2019.

o preskúmaní rozhodnutí KRS predložil Súdnu dvoru návrh na začatie prejudiciálnych konaní na rozhodnutie o prejudiciálnych otázkach, porušuje právo na prístup k súdu tiež v tom rozsahu, v akom v individuálnom konaní prebiehajúcim na súde, ktorý bol (pôvodne) príslušný prejednať a rozhodnúť, tomuto súdu odopiera ako možnosť úspešne podať návrh na začatie prejudiciálneho konania na Súdny dvor, tak právo počkať na rozhodnutie Súdneho dvora, čím obmedzuje zásadu lojálnej spolupráce Únie.

Generálny advokát usúdil, že zrušenie (práva na) opravný prostriedok, ktoré bolo možné dovtedy využiť, a predovšetkým uplatnenie takého zrušenia voči účastníkom konania, ktorí už také odvolanie podali, predstavuje opatrenie takej povahy, ktorá prispieva k tomu, že chýba zdanie nezávislosti a nestrannosti na strane sudcov, ktorí boli na dotknutom súde skutočne vymenovaní, ako aj na strane samotného súdu, či dokonca tento dojem posilňuje. Takáto neexistencia zdania nezávislosti a nestrannosti porušuje článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ.

V kontexte preskúmania prednosti práva Únie v prejednávanej veci sa generálny advokát Tančev zaoberal nedávnymi rozsudkami Bundesverfassungsgericht (Spolkový ústavný súd, Nemecko, ďalej len „BVerfG“) a Najvyššieho súdu Poľska. BVerfG vo veci Weiss² okrem iného rozhodol, že rozsudok Súdneho dvora má účinky *ultra vires* a nie je v Nemecku uplatniteľný a Najvyšší súd Poľska následne rozhodol³, že rozsudok Súdneho dvora nie je v poľskom právnom poriadku záväzný. Generálny advokát predovšetkým uviedol, že namiesto ohrozenia celého systému Únie založeného na zásade právneho štátu a uplatnenia takéhoto bezprecedentného prístupu mohol BVerfG vysvetliť, čo možno podľa jeho názoru v judikatúre Súdneho dvora kritizovať, a následne mohol na Súdny dvor podať nový návrh na začatie prejudiciálneho konania. Generálny advokát zdôraznil význam súdneho dialógu, ktorý je neoddeliteľnou súčasťou fungovania právneho poriadku Únie. Podľa názoru generálneho advokáta porušuje prístup *ultra vires*, ktorý zaujal BVerfG, zásadu právneho štátu Únie, ktorá je *conditio sine qua non* integrácie. Právny štát skutočne slúži ako preklenovací inštitút na riešenie kompetenčných sporov. Generálny advokát dospel predovšetkým k záveru, že v súlade so Zmluvami, ktoré sú „zmluvou“ členských štátov, je poslednou inštanciou práva Únie Súdny dvor, a preto jednoducho nie je úlohou BVerfG rozhodnúť spôsobom, akým rozhodol vo veci Weiss, ani na to nemá právomoc. Žiadny vnútroštátny súd nemá podľa Zmlúv oprávnenie zrušiť rozsudok Súdneho dvora, pretože inak by sa právo Únie neuplatňovalo rovnakým a účinným spôsobom vo všetkých 27 členských štátoch a bol by spochybnený celý právny základ Únie. Inými slovami, ak sa vnútroštátny ústavný súd domnieva, že akt Únie alebo rozhodnutie Súdneho dvora je v rozpore s jeho Ústavou, nemôže jednoducho rozhodnúť, že dotknutý akt alebo rozhodnutie sa v rámci jeho jurisdikcie neuplatní.

Generálny advokát ďalej vysvetlil, že Súdny dvor už implicitne pripustil priamy účinok článku 19 ods. 1 ZEÚ a možnosť účastníkov dovolávať sa ho na vnútroštátnych súdoch ako autonómneho právneho základu (popri článku 47 Charty základných práv EÚ) na účely posúdenia súladu konania členského štátu s právom Únie. Podľa názoru generálneho advokáta môže vnútroštátny súd článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ v prejednávanej veci uplatniť priamo na dosiahnutie toho, aby sa dotknuté vnútroštátne ustanovenia neuplatnili a aby sa vnútroštátny súd vyhlásil za príslušný na rozhodnutie o daných veciach, a to v rámci právnej úpravy, ktorá bola uplatniteľná pred prijatím tohto zákona.

Podľa názoru generálneho advokáta **je z dôvodu osobitných okolností, ktoré nastali v Poľsku, súdne preskúmanie konaní o vymenovaní súdom, ktorý poskytuje záruku úplnej nezávislosti, podľa článku 19 ods. 1 ZEÚ nevyhnutným predpokladom zachovania zdania nezávislosti sudcov vymenovaných v týchto konaniach.** To platí najmä z dôvodu rýchlych zmien poľských právnych predpisov upravujúcich súdne preskúmanie výberových konaní a rozhodnutí KRS. Tieto zmeny vyvolávajú dôvodné pochybnosti o tom, či je konanie o vymenovaní v súčasnosti zamerané na výber vnútorne nezávislých uchádzačov, a nie politicky vhodných uchádzačov na funkciu sudcu na tak významnej a systémovej inštitúcii, akou je Najvyšší súd, a to súd poslednej inštalácie.

² 2 BvR 859/15.

³ Uznesenie disciplinárneho senátu Najvyššieho súdu Poľska (II DO 52/20).

Z toho vyplýva, že vnútroštátny súd si môže zachovať svoju právomoc rozhodnúť o odvolaniach podaných v konaní vo veci samej.

Pokiaľ ide o odvolanie, ktoré je postihnuté takými vadami týkajúcimi sa jeho účinnosti, ako je to v konaniach vo veci samej, generálny advokát Tančev zdôraznil, že opravný prostriedok dostupný účastníkom konania, ktorí neboli navrhnutí na vymenovanie, je úplne neúčinný, keďže nemení právne postavenie uchádzača, ktorý v konaní, ktoré viedlo k vydaniu následne zrušeného rozhodnutia KRS, podá odvolanie. Takisto neumožňuje opätovné posúdenie žiadosti takej osoby o vymenovanie na voľné miesto sudcu Najvyššieho súdu, ak bola táto žiadosť podaná v súvislosti s oznámením výberového konania na konkrétne miesto sudcu. Na to, aby sa odvolanie považovalo za účinné, by bolo potrebné, aby: (1) podaním odvolania ktorýmkoľvek z neúspešných kandidátov na funkciu sudcu Najvyššieho súdu došlo k zastaveniu celého konania o vymenovaní až do okamihu posúdenia tohto odvolania vnútroštátnym súdom; (2) vyhovie odvolaniu proti rozhodnutiu KRS o nepodaní návrhu na vymenovanie na funkciu sudcu Najvyššieho súdu malo za následok vznik povinnosti na strane príslušného orgánu v členskom štáte (KRS) opätovne preskúmať individuálny prípad týkajúci sa vymenovania do funkcie sudcu Najvyššieho súdu, (3) a aby rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť, pokiaľ by vnútroštátny súd zamietol odvolania, ktoré proti nemu boli podané, až vtedy by sa toto rozhodnutie mohlo predložiť Prezidentovi republiky a uchádzač, ktorý je v ňom uvedený, by bol vymenovaný za sudcu Najvyššieho súdu.

Vnútroštátny súd preto nesmie uplatniť i) ustanovenia, ktoré by mali za následok úplné vylúčenie možnosti preskúmať akékoľvek pochybenie pri posúdení uchádzačov na funkciu sudcu s prihliadnutím na kritériá, ktoré musia spĺňať, a ii) čiastočne konečnú povahu rozhodnutí KRS vo vzťahu k uchádzačom, ktorí boli vymenovaní. V opačnom prípade by bolo súdne preskúmanie takého rozhodnutia KRS vo vzťahu k vymenovanému uchádzačovi iba iluzórne.

UPOZORNENIE: Súdny dvor nie je viazaný návrhmi generálneho advokáta. Úlohou generálnych advokátov je nezávisle navrhnúť Súdному dvoru právne riešenie veci, ktorá im bola pridelená. Sudcovia Súdneho dvora od tohto momentu začínajú v tejto veci poradu. Rozsudok bude vyhlásený neskôr.

UPOZORNENIE: Návrh na začatie prejudiciálneho konania umožňuje súdom členských štátov v rámci sporu, ktorý rozhodujú, položiť Súdному dvoru otázky o výklade práva Únie alebo o platnosti aktu práva Únie. Súdny dvor nerozhoduje vnútroštátny spor. Vnútroštátnemu súdu prináleží, aby rozhodol právnu vec v súlade s rozhodnutím Súdneho dvora. Týmto rozhodnutím sú rovnako viazané ostatné vnútroštátne súdne orgány, na ktoré bol podaný návrh s podobným problémom.

Neoficiálny dokument pre potreby médií, ktorý nezaväzuje Súdny dvor.

[Úplné znenie](#) návrhov sa uverejňuje na internetovej stránke CURIA v deň ich prednesu.

Kontaktná osoba pre tlač: Balázs Lehoczki ☎ (+352) 4303 5499

Obrazový záznam z prednesenia návrhov je k dispozícii na „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106